47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 827 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇԱԲԱԹ 28 ՓԵՏՐՈՒԱՐ/12 ՄԱՐՏ 1904 25 ՁՒԼՀԻՋՋԷ 1321 – 28 ՇՈՒՊԱԹ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիա Ալի մահալէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یوی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اوهانسی قریه
اداره خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառաներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՏԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԵՕԹՆ ԵՕԹՆԵԱԿ

ՏՆՏԵՍԸ

Տնտեսին Աւետարանական առածը կրնայ առաջնորդել մեզ խորհրդածութեան հետեւեալ երեք կարեւոր խնդիրներուն վրայ.

1. Տնտեսութիւնը Հաւատքին մէջ.
2. Տնտեսութիւնը Բարեկամութեան մէջ.
3. Տնտեսութիւնը Ամուսնութեան մէջ։

Հաւատքը կը տնօրինէ մեր մարդկային գործերուն մեծագոյն մասը. անզգալաբար կը ներշնչէ ան։ Իսկ մեր բարեգործութիւններուն միակ շարժառիթը հաւատքն է. ինչպէս գիտէք, գթութեան և կարեկցութեան զգացումը հաւատքով կը մնանի, և կրօնքի մասին մեր ամէնուս ունեցած պակառանքը հաւատքէն կը քաղէ իր հիւթը։ Հետեւաբար, մեր ներքին մարդուն մնտեսութեան մէջ իր ապահով տեղը ունի և զօրաւոր դերը կը կատարէ հաւատքը։ Անիկա սպեղանին է մեր հոգեւոր վիշտերուն, մեր մտքին գործունէութիւնը անով կը կազդուրուի, և անցաւոր կեանքին դուրս անանց կեանքին հաւատքը անխախտ կը պահէ մեր վստահութիւնը Աստուծոյ վրայ։ Այս պատճառաւ է որ մեր բոլոր վարմունքին մէջ պարտաւոր ենք հաւատքի բաժին մը հանել, օգտակարապէս գործածենք զայն մեր բովանդակ կեանքի մնտեսութեան մէջ։

Մարդկային ընկերութեան բարդ խնդիրներէն մին ալ, սիրելի ընթերցող, մնտեսութեան խնդիրն է։ Կ'երեւի թէ երկնքին մէջ ալ այդ խնդիրը իր մասնաւոր կարեւորութիւնը ունի և Աստուածային Նախախնամութիւնը, ինչպէս կը սովրեցնէ մեզի Եկեղեցին, վերին աշխարհին պետ կարգած է իմաստալի զօրութեանց, այսինքն հրեշտակներուն պետերը, ինչպէս իր հիմնած Եկեղեցին մէջ ալ ճշմարիտ վարդապետութեան քարոզիչներուն տուաւ մնտեսութեան իրաւունքը։

Աշխարհի ստեղծագործութիւնը ինքնին կատարեալ օրինակ մըն է մնտեսութեան։ Բուսական, կենդանական, բանական արարածներուն բաշխումը երկրագունդիս իւրաքանչիւր կողմը, երկնային մարմիններուն համակարգ բաժանումը անհունին դաշտերուն մէջ, օրինակ չե՞ն միթէ այն իմաստուն Տընտեսութեան որ նախագահեց կեանքի ընթացքներուն կազմութեան։ Տնտեսութիւնը կենդանութեան կանոն է, օրէնքն է տիեզերական ներդաշնակ կարգաւորութեան, և յաւիտենական վճիռն է այն երկնային Օրինադրին, որուն հրամաններուն համաձայն կը շարժին լուսաւորները երկնքին մէջ և կենդանութեան ամէն տեսակները երկրի վրայ։

Օրէնք, կանոն, սովորութիւն, երեք նոյնանշան վարիչներն են որ ի գլուխ կը հանեն և կատարելութեան սահմանին մէջ կը պահեն նիւթական աշխարհի կազմութիւնը։ Թաւալումը մեծ օրէնքն է անքանաւոր կազմութիւններուն, ինչպէս խորհուրդը, ըզգացումը, և անդիտակից զարգացումը և աճումը իր զանազան երեւոյթներով օրէնքն է բանաւոր, կենդանական ու բուսական կազմութիւններուն։ Նախախնամական կարգը կը վարէ ամէն բան, և անոր մնտեսութեան իմաստութիւնը այնքան զանազան տարբեր շարժման ու ձեւի մէջ դրած է յաւիտենապէս։

Մարդկային ընկերութիւններու յարատեւութեան համար ալ անհրաժեշտ պայմանն է Տնտեսութիւնը։ Նոյն ընկերութիւնները կազմող մեծ ու փոքր բոլոր մարմիններուն մէջ ալ օրէնքը, կանոնը և սովորութիւնը հաստատուն կը բռնեն և հիմնաւոր կ'ընեն զիրենք։

Այդ մարմիններէն մին ալ Քրիստոնէական եկեղեցին է, և նո՛յն եկեղեցիին մեր սեփական հատուածն է։ Ինչպէս աշխարհային մնտեսութիւնը մեր մարմնաւոր պիտոյքներուն և գործառնութիւններուն կանոնը և ատիճանը ցոյց կուտայ կամ կը ստեղծէ, Եկեղեցիին մնտեսութիւնն ալ մեր հոգեւոր պիտոյքները և գործառնութիւնները կը կանոնաւորէ։ Մեր Տէրը իր առաքեալներուն, և անոնց անմիջական ու ապագայ բոլոր յաջորդներուն ձեռամբ իր կազմած Եկեղեցիին հաստատուն հիմնարկութեան և տեւականութեան համար օրէնքներ, կանոններ սահմանեց, իր շունչը փչեց անոնց, և անոնցմով նոյն Եկեղեցիին բոլոր հաւատացեալներուն հոգիին անդիմադրելի կարիքները բանաւոր սահմանի մէջ դնելով հանդերձ այս երկրաւոր կեանքին մէջ, հանդերձեալին համար պատուէրներ տուաւ, և հրամայեց չմոռնալ թէ պարտաւոր ենք մեր գործունէութենէն բաժին մը եւս յատկացնել մեր հոգեւոր անդրշիրմանի բաղձանքներուն իրագործման համար։

* * *

Խնդիր է թէ ինչ չափով կը կատարուի երկնային մնտեսութեան այդ կարգադրութիւնը այսօր մեր Եկեղեցիին մէջ։ Եկեղեցին կը գոհացնէ՞ այս սահմանափակ կեանքին դուրս մեր հոգեւոր իղձերուն ամէնքն ալ։ Որովհետեւ, եթէ տակաւին կը մնուցանենք մեր ներսիդին այդպիսի իղձեր, ըսել է թէ նախախնամական մնտեսութեան ա՛յդ պէսքը զգալի է մեր մէջ, և զայն գոհացնելու սահմանուած մեր հոգին անհրաժեշտ կազմութիւն մը պարտի ըլլալ, ներշնչող գործիք մը, որ սրբացնէ, աստուածացնէ մեր հոգեւոր փափաքները, և ա՛յքան կարճատեւ նիւթական կեանքին տարբեր զբաղումներուն մէջ պարտաւորէ մեզ բաժին մը հանել աշխարհային լոյսին և գերեզմանին ծոցին միւս կողմը դտնուած ո՛չ նուազ իրական աշխարհին համար, որուն գիտակցութիւնը ունինք արդէն, և որուն ճշմարիտ ապացոյցը եղաւ մեր Տիրոջ գալուստը մեր մէջ և անոր հոգիով կազմուած Եկեղեցին, որ աշխարհիկ կենցաղավարութեան զանազան յոյզերուն ու տարուբերումներուն մէջ բարոյական փրկութեան և երկնային միւս կեանքին ապահովութեան տապանն է։

Ինչպէս կը մնտեսենք մեր կեանքը։ Հոգեւորին բաժինը կը հանե՞նք, թէ բոլորովին անձնատուր եղած ենք նիւթականին, շօշափելիին, իրականին, և ժամանակաւորին։ Եթէ ա՛յնպէս է, ըսենք ճակատաբաց։ Անտարբերութիւնը մեր մաքին ու հոգիին մահացումն է։ Հաւատանք մէկ կողմէն, և սակայն միւս կողմէն անտարբեր գըտնուինք, ասիկա ո՛չ միայն ճշմարիտ քրիստոնէին յարմար կեանքը չէ, այլ նոյն իսկ մեր բուն լաւագոյն կենցաղին պահանջումներն ալ չի գոհացներ մնտարբերութիւնը։ Երկու ճամբայ միայն կայ, հաւատքի ճամբան ու անհաւատութեան ճամբան։ Ճար չկայ, կա՛մ մէկուն պէտք է հետեւինք, կամ միւսին։ Տնտեսութեան այս երկու ճանապարհներէն մին կամ միւսը պէտք է ընդգրկենք։ Եթէ իրօք կը հաւատանք, ուրեմն պէտք չէ թոյլ գտնենք մեր հոգեւոր պարտաւորութիւններուն մէջ, և հոգիին բաժինը պէտք չէ մարմնաւորին բաժինին հետ խառնենք, կամ մարմնաւորը պէտք չէ որ համարձակի հոգեւորը սուզանել, կլլել, անյայտ ընել իր մէջը։ Բայց եթէ չենք հաւատար, ցոյց պէտք չէ ընենք հաւատքը, որ արդիւնաւոր ոյժ մըն է, և գործօն տարր մը ըլլալուն իր առաւելութեան մէջ կը կայանան անոր բազմապատիկ օգուտները։

Հաւատքը մեր հոգեւոր իղձերուն պահպանութեան գերագոյն միջոցը չէ՞ եղած։ Հաւատքը չէ՞ որ ներշնչեց Նիւթականէն բարձր կեանք մը, հաւատքը չէ՞ որ համոզում գոյացուց մեր մէջ Դիտութեանց և Արուեստից հրաշալի և թաքուն հնարաւորութիւններուն վրայ։ Հաւատքը չէ՞ որ մեր յոգնած մարմինը կը կազդուրէ, և աշխարհիկ պատրանքներուն և յուսախաբութիւններուն սահմանագիծը կը վառէ տակաւին իր հոգեւոր լոյսը՝ առաջնորդելու համար դէպ ի նորագոյն կեանք մը, դէպ ի երկինք, ուր իղձերը և յոյսերը չեն մարիր բնաւ, ուր յաւիտենական վայելքներու անդրաւ շարք մը կայ պատրաստ։ Մարմնաւոր մնտեսութեան մէջ ա՛յն ասիճան ընկղմեր ես որ միւս հոգեւոր մնտեսութեան պէտքերը չես գոհացներ։ Շատը, հաշիւը ա՛յն ատիճան կաշկանդեր են գործունէութիւնդ որ նիւթական կեանքիդ անմիջական սահմանէն անդին չի տարածուիր տեսակցին և չուկայի վարպետները, որ իրենց միւս գործաւորուհիներուն հետ ընտանեբար տեսակցելու, կատակաբանելու և չատ անգամ ալ անպատշաճ վարմունքներ փորձելու վարժուած էին, ակամայ պատկառանք կ'ազդային այս տարօրինակ գործաւորուհիէն որ բնաւ չէր խնդար, չէր պչրեր ու գործի համար անհրաժեշտ եղածէն ուրիշ բան չէր խօսեր իրենց հետ։

Ամէն անգամ որ տանտիրուհին վարպետին խանութէն մեկնէր, չալակրատ արհեստակիցները կ'սկսէին անճահ ակնարկութիւններ ընել մարդուն, որ բնաւ կարեւորութիւն չէր տար ուրիշներու զրաբանութեան ու մեծ հոգ կը տանէր անգործ չձգելու համար այս լուրջ գործաւորուհին, որուն նման և ոչ մէկ աշխատաւոր կրնար մաքուր կարկարել։ Ակէ գատ վերջին ծայր ալ ճշդապահ էր և մինչդեռ ուրիշ գործաւորուհիներ հարիւրաւոր սուտ պատրուակով կը խաբէին իրենց վարպետներն ու օրերով կը յետաձգէին գործերը, անիկայ ճիշդ որոշուած ժամուն կը հասցնէր կարերը, արհեստագէտի գեղագիտական հմայք մը ցոլացնելով ձեռքէն ելած գործերուն վրայ։

Տանտիրուհին այս զգուշութիւնները բնականաբար իրեն համար չէին։ Մեղի հակառակ տարրը մեր բարեկամը կ'ենթադրենք։ Խանութպանին դրացին իր ամէնէն սաստիկ հակառակորդն է, և մեր դրացիներուն կը նախանձինք, անոնց ողջմտութեան չենք հաւատար, և պատուհանի մօտաւորութենէն կը մակաբերենք թէ նախանձու ակնարկներ կը դառնան միշտ մեր շուրջը։ Ահա՛ բարեկամութիւն։

* * *

Բարեկամութեան այս սխալ ըմբռնումը ամէն ժամանակ ցոյց կուտանք նաեւ մեր խնամեկան կամ ամուսնական յարաբերութիւններուն մէջ։ Հոս ալ անտեսութիւն ըսուած բանը չկայ երբեք, կամ, գտնուած ատենն ալ, մարմինն անտեսութիւնն է միայն. մի՛ փնտռէք ազնիւ, սերտ, անշահախնդիր միութիւն, կեանքի համերաշխ պայմաններու այն բարոյական կապակցութիւնը, որ ճշմարտապէս քրիստոնէական կ'ընէ ո և է ամուսնական միութիւն և խնամեկան աղերս։

Իրերը մէկ կողմով, այսինքն մարմինն աչքով, նիւթականին ակնկալութեամբ կը դիտենք։ Շատը իր բովանդակ այլանդակութեամբ կ'ըմբռնենք ամուսնական խնդիրներու մէջ, և տընտեսութեան ճշմարիտ պայմանները կը կոխոտենք անողոքմտութեան։ Ինչ որ նորընծիւղ կեանքերու աղնութեան և յառաջդիմութեան պատճառը միայն պէտք էր ըլլար, այսօր դարձած եղած է դրամի մեծ աղբիւր մը, թագուն մտածում մը իր չարերը առաջ քշելու։ Մեր կեանքին ընկեր կ'ուզենք ընտրել այնպիսի մէկը, որ շրջազգեստ և դրամապակ ունենայ, որ իր հարսանեկան անմեղ ջոջին տակէն չողացնէ ոսկիի դէզեր։ Սրտին չենք նայիր, բաւական է որ ափին մէջ ոսկին փայլի, և ադամանդը շողիւն արձակէ, կայծկլտայ քայտին տակ։ Անանց կ'ընենք բուն ադամանդը, ճշմարիտ գոհարը, որ անոր սիրտը պէտք էր ըլլար։ Տունէ տուն կը պտտինք, դռնէ դուռ մանկուգանք, և մեր ղլավուզները շրջան կ'ընեն մեզի անծանօթ տեղեր, դրամով աղջիկը գտնելու համար, օժիտ բերող պէպէն ճարելու համար։ Զգացումներու համերաշխութիւն, ընտանեկան դիրքերու հաւասարութիւն, ընկերային պահանջումներու համակերպութիւն, ասանկ բաներ մի՛ փնտռէք մեր ամուսնական մնտեսութեան մէջ։ Տնտեսելը դրամով կ'ըլլայ միայն, կ'ըսեն մոլեռանդները։ Ուրեմն դրամ ուներող ընտանիքներուն ծոցին մէջ միայն կը տիրէ յարատեւ խաղաղութիւնը, ո՛վ միամիտ։ Դրամ ունեցող, կամ դրամով ամուսնութիւն կնքող ընտանիքներուն մէջ միայն զուակները կ'աճին, կը բարգաւաճին, սերունդը կը մշակենաւորուի, և կենդանութիւնը, աշխոյժը կը վառին, ո՛վ թերահաւատ։

Տեսանք թէ ճշմարիտ բարեկամութիւնը դրամի և շահու հակառակն է բոլորովին։ Ա՛լ աւելի մեծ իրաւունքով ամուսնութիւնը պէտք է հակառակը ըլլայ դրամին և շահուն։ Որովհետեւ ամուսնութեան սկիզբը սէրն է, նախընծայ պայմանը զգացումն է արդ, սիրոյ և զգացման համար մարդ երբեմն իր բոլոր հարստութիւնն ալ վրայ կուտայ որպէս զի չշօշափէ ծալիկ մը իր թարմութեան մէջ, և հոտոտէ վարդ մը իր անխառն կոկոնին վրայ։ Սէր մը, զգացում մը վայելելու համար պատահած է որ ազնուականները իրենց տիրադուները զոհեն, միլիոնատէրները իրենց դղեակները, և միլիառատէրներ ովկիանոսները կտրեն անցնին։ պատահած է որ թատերաբեմներու վրայ ձեռքէ ձեռք փոխանցուած դերասանուհի մը բախտը կ'ունենայ սէր ու զգացում շարժելու հարուստ ջոջի մը մէջ, որ իր բոլոր ունեցածը, ժառանգութիւն, կալուած, դրամ, ազգական ևայլն վրայ տայ անտոհմիկ ամուսնութիւն մը կնքելու համար։

Ուստի եթէ դուն դրամով աղջիկ կը փնտռես, սիրոյ և զգացման տարբ ու լնական դրդումէն չէ որ կը մղուիս։ Նիւթական անտեսութեանդ յոռի հակամիտութիւնները, հպարտութիւնը, նախանձը, սխալ հասկցուած ընկերային դիրքը կը մղեն քեզ չրջազգեստը, ադամանդը, ոսկին իրրեւ պայման պարտաւորիչ ընել տալ՝ գտնելու համար ո՛չ թէ ընկերուհի մը կեանքիդ, այլ առարկայ մը, կոչա իր մը, տգեղ բան մը, որ յաղագրդ տայ անկուշտ կոչտ բաղձանքներու։ Ո՞ւր մնացին քու առնական պարտաւորութիւններդ, ճակտիդ քրտինքովը ապրելու աստուածային պատուէրը ո՞ւր մնաց։ Երկրագործին, առաղձագործին, պարզ խանութպանին միայն յատկացուած են սրտի ու զգացումի մաքուր վայելքները, և ա՛նոնք միայն պէտք է յոգնին, քրտնին, աշխատին իրենց ամուսինները, իրենց զաւակները սնուցանելու համար։ Անանց կինե՞ր միայն դատապարտուած են իրենց տուներուն տանտիկիններ ըլլալ։ Բայց քա՛ւ լիցի. ո՞ւր է հոս դատապարտութիւնը. մանաւանդ թէ օրհնութիւն կայ, հոգեկան հաճոյք կայ, խաղաղութիւն կայ։ Քա՛ւ լիցի, դատապարտութիւն չկայ, սիրելի ընթերցող։ Հաշիւով, շահով կնքուած ամուսնութիւնները դատապարտուած են վրդովեալ և կեղծ ըլլալու։ Երբ ճշմարիտ սէրը կամ զգացումը կ'անտեսուի, հոն անտեսութիւն չկայ, և դրամին փայլը կը փճացնէ սրտին փայլը։

Ցաւալի է որ նոյն իսկ զարգացած երիտասարդներ դրամօժիտի այդ սխալէն բռնուած են։ Քիչ թէ շատ իրենց աշխատութեան արդիւնքով ուռճացած և իրենց համար մասնաւոր դիրք մըն ալ չնած երիտասարդներ տիար էակին բերելիք դրամին աչք անկեր են, կը

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. երես)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՒՄՕՆԸ 8

ՔԱՍՔԱՍ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ

ՎՐԱՑ

ՎԷՊ
ՏԵՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ա.

Առաջին անգամն էր որ կարծիքի այս ասիճան ծանր անհամաձայնութիւն մը ծնունդ կ'առնէր Պարգեւեան ընտանիքին մէջ և գրեթէ նոյնպէս առաջին անգամն էր որ Սիմոն էֆէնտին անյողդողդ կամք կ'արտայայտէր։ Տանտիրուհին ամուսինը չգրգռելու խոհեմութեամբ, անմիջապէս զիջողութիւն ըրաւ ու կռէկուառը այլեւս բերան չառնելով, սկսաւ խօսիլ այնպիսի նիւթերու վրայ, որոնցմէ հաճոյք կ'ստանար Պարգեւեան։ Իսկ Նուարդ, որ հօրը վրայ կը գուրգուրար ու անոր կամքին հակառակ քալլ մը իսկ առնելը խղճահարութիւն կը նկատէր, մինչեւ ճաշի ժամանակ բնաւ չբաժնուեցաւ անոր քովէն, ընտանեկան նոր նոր դէպքեր քրքրելով ու զուարճացնելով զայն։

Հետեւեալ առտուն՝ իր խոստումին համեմատ կրկին հիւանդին այցելեց Պարգեւեան։ Բժիշկն ալ եկած էր և հիւանդը զննելով զգալի բարեփոխութիւն նշմարած՝ անոր կացութեան մէջ։ Արդէն Հրաչեայի արտաքին երեւոյթն ալ կ'արտայայտէր անոր ապաքինման ճամբան մտած ըլլալը։ Նուազ անհանգիստ կը թուէր հիմա ու կրնար խօսիլ մէկ քանի վայրկեան։ Երիտասարդին ծառայութեան յատկացուած սպասաւորն ալ նպաստաւոր տեղեկութիւն տուաւ. գիւերը մէկ քանի ժամ քնանալ յաջողած էր հիւանդը և նոյն իսկ քիչ մը կաթ ալ խմած, մինչդեռ անկէ առաջ մինչեւ լոյս կը տառապէր ու բնաւ անուն առնել չէր ուզեր։ Պարգեւեան ու բժիշկը այս ամէն յուսալից երեւոյթներէն մխիթարուած, շարունակեցին իրենց այցելութիւնն ու հոգածութիւնը, և Հրաչեայ շաբաթ մը ետք սկսաւ սենեակին մէջ պտրտիլ, առանց սակայն ինքզինք յոգնեցնելու։

Բ.

Բերա, Թարլա-Պաշիի կողմերը, ետ ինկած փողոցի մը մէջ, անշուք տուն մը կար, ուր կը բնակէին մայր մը ու աղջիկ մը։ Համեստ բնակարանին այս երկու անդամուհիները գրեթէ քաշուած կեանք մը կը վարէին։ Մայրը, յիսունոց տանտիկին մը, կարծես աշխարհի հետ քէն ըրած, բնաւ չէր խնդար ու ընկերութիւններէ խուսափելու ընթացք կը բռնէր։ Մերթ ընդ մերթ տունէն դուրս կ'ելլէր ու քիչ յետոյ կը վերադառնար կարի խաչոր ծրարով մը, զոր ստիպուած էին կարել աղջկանը հետ, իրենց ապրուստը հայթայթելու համար։

Տանտիրուհին չուկայի կար կարելով հանդերձ, վարպետին իսկ չէր յայտնած իր տան հացէն և երաշխաւորութիւն մը տալով անոր, ինք անձամբ կը կատարէր յարաբերութիւնները, որպէս զի կար տանել բերելու պատրուակով աչկերտները չերթեւեկեն իր բնակարանը։ Այս խստաբարոյ կնոջ վրայ սակայն օր տեսած տիրուհիի հով մը կար, որ առաջին տեսակցութեան մէջ իսկ կը յայտնուէր։ Դիմագիծը անցեալ գեղեցկութեան հետք մը կը կրէր դեռ, զոր չէին կրցած ջնջել տառապանքի օրերը։ Մաքուր ու յատակ լեզու մը կը գործածէր որ պատկառանք կ'ազդէր խօսակիցին և չուկայի վարպետները, որ իրենց միւս գործաւորուհիներուն հետ ընտանեբար տեսակցելու, կատակաբանելու և չատ անգամ ալ անպատշաճ վարմունքներ փորձելու վարժուած էին, ակամայ պատկառանք կ'ազդային այս տարօրինակ գործաւորուհիէն որ բնաւ չէր խնդար, չէր պչրեր ու գործի համար անհրաժեշտ եղածէն ուրիշ բան չէր խօսեր իրենց հետ։

Ամէն անգամ որ տանտիրուհին վարպետին խանութէն մեկնէր, չալակրատ արհեստակիցները կ'սկսէին անճահ ակնարկութիւններ ընել մարդուն, որ բնաւ կարեւորութիւն չէր տար ուրիշներու զրաբանութեան ու մեծ հոգ կը տանէր անգործ չձգելու համար այս լուրջ գործաւորուհին, որուն նման և ոչ մէկ աշխատաւոր կրնար մաքուր կարկարել։ Ակէ գատ վերջին ծայր ալ ճշդապահ էր և մինչդեռ ուրիշ գործաւորուհիներ հարիւրաւոր սուտ պատրուակով կը խաբէին իրենց վարպետներն ու օրերով կը յետաձգէին գործերը, անիկայ ճիշդ որոշուած ժամուն կը հասցնէր կարերը, արհեստագէտի գեղագիտական հմայք մը ցոլացնելով ձեռքէն ելած գործերուն վրայ։

Տանտիրուհին այս զգուշութիւնները բնականաբար իրեն համար չէին։ Բարգեւեան, որ հօրը վրայ կը գուրգուրար ու անոր կամքին հակառակ քալլ մը իսկ առնելը խղճահարութիւն կը նկատէր, մինչեւ ճաշի ժամանակ բնաւ չբաժնուեցաւ անոր քովէն, ընտանեկան նոր նոր դէպքեր քրքրելով ու զուարճացնելով զայն։

Հետեւեալ առտուն՝ իր խոստումին համեմատ կրկին հիւանդին այցելեց Պարգեւեան։ Բժիշկն ալ եկած էր և հիւանդը զննելով զգալի բարեփոխութիւն նշմարած՝ անոր կացութեան մէջ։ Արդէն Հրաչեայի արտաքին երեւոյթն ալ կ'արտայայտէր անոր ապաքինման ճամբան մտած ըլլալը։ Նուազ անհանգիստ կը թուէր հիմա ու կրնար խօսիլ մէկ քանի վայրկեան։ Երիտասարդին ծառայութեան յատկացուած սպասաւորն ալ նպաստաւոր տեղեկութիւն տուաւ. գիւերը մէկ քանի ժամ քնանալ յաջողած էր հիւանդը և նոյն իսկ քիչ մը կաթ ալ խմած, մինչդեռ անկէ առաջ մինչեւ լոյս կը տառապէր ու բնաւ անուն առնել չէր ուզեր։ Պարգեւեան ու բժիշկը այս ամէն յուսալից երեւոյթներէն մխիթարուած, շարունակեցին իրենց այցելութիւնն ու հոգածութիւնը, և Հրաչեայ շաբաթ մը ետք սկսաւ սենեակին մէջ պտրտիլ, առանց սակայն ինքզինք յոգնեցնելու։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՔ ՎԼԱՏԻՎՈՍԹՈՔԻ ՌՄԲԱԿՈԾՄԱՆ ՎՐԱՅ

ՇԱՏ ԱՂՄՈՒԿ ՔԻԶ ՎՆԱՍԻ ՀԱՄԱՐ

ԴՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ ՊԻՏԻ ՍԿՍԻՆ ՔՕՐԷԱՅԻ ՄԷՋ

(Վերջին եւրոպական թղթաբերով առնուած թերթերեն: Դէպքերը պատմած իրենց կանոնաւորութեան մէջ եւ շարունակաբար):

ԲԱՐԻԶ, Մարտ 7.— Երէկ Բազում և ճշգրիտ հեռագիրներ հասան այն անվնաս ռմբակոծման վրայ որուն առարկայ եղաւ Վլատիվոսթոք կիրակի առաւօտ:

ՎԼԱՏԻՎՈՍԹՈՔ, 7 Մարտ.— Երէկ տեղի ունեցած ռմբակոծումը ծանր վնասներ չպատճառեց: Գործաւորի փայտակերտ տան մը մէկ կողմէն մասաւորապէս մը և միւս կողմէն դուրս եկաւ: Տանիքը եւ պատ մը ծակեց, և տանը մէջ կին մը մեռցնելէ վերջ բակը ինկաւ: Ռումբ մըն ալ Եանքով գնդապետին տանը մէջ ինկաւ առանց սակայն պայթելու: Նշանարանին մէջէն անցաւ, ջերմոցը խորտակեց և պատ մը ծակեց. յետոյ գնաց պայթեցաւ գանձային պաշտօնատան մօտերը: Այս հատատութեան առթիւ գտնուած պահակ մը հողով ծածկուեցաւ: Բայց մտքի արթնութիւն ունեցաւ պոռալու որ դրօշը առնեն տանին: Գնդապետին կինը և զինուոր մը փութացին և դրօշը վերցուցին:

Մովային սիպերիական զինուորներու զօրանոցին մէջ ալ ռումբ մը ինկաւ, և հինգ նաւաստիներ թեթեւապէս վիրաւորուեցան: Ուրիշ մեռեալ և ուրիշ վիրաւոր չկայ: Նիւթական վնասներ ալ չկան:

Ռուսական մարտկոցներուն բացարձակ լռութեան պատճառը ա՛յն է թէ անկարելի էր ա՛յնքան հեռուէն թշնամիին դէմ ռումբ հասցնել. ասկէց զատ ռուս իշխանութիւնք չէին ուզեր ըստ դին խոչոր թնդանօթներուն բուն կացութիւնը և դիրքը ժամանակէն առաջ թշնամիին իմացնել:

Կը կարծուի թէ ճաբոնական նաւախումբը կը բաղկանար մէկ զրահաւորէ, չորս զրահապատ յածանաւերէ և երկու ոչ-զրահապատ յածանաւերէ:

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ, Մարտ 7.— Վլատիվոսթոքի ռմբակոծութեան մասին ռուս ծովակալի մը հետ ունեցած տեսակցութեանս միջոցին հետեւեալ հետաքրքրաշարժ մանրամասնութիւնները քաղեցի.

Ճաբոնական նաւախումբը 200 ռումբ արձակեց ութը մղոն հեռուէն, հետեւաբար շատ խոչոր և ծանր ռումբեր: Միջակ մեծութեամբ թնդանօթներուն մէկ հարուածին դրամական արժէքը 2,000էն մինչև 3,000 ֆր. ըլլալով, հետեւաբար ճաբոնցիներուն համար առնուազն 500,000 ֆր.ի ծախք մը է: Արդիւնք.— Մէկ կին սպաննուած, տուն մը վնասուած, քանի մը նաւաստի վիրաւորուած:

Մէկ խօսքով, խոչոր ծախք մը թշնամիին համար, աննշան արդիւնքով մը:

Ծովակալին հարցուցի թէ ի՞նչ պիտի պատահի եթէ Վլատիվոսթոքի ռուս նաւախումբը ճաբոնական նաւախումբին հանդիպի ճամբան: Ծովակալը հեռեւեալ պատասխանը տուաւ.

«Վլատիվոսթոքի նաւախումբը, չորս զրահապատ յածանաւերէ բաղկացեալ, ծովուն բացերն է, մարդ չի գիտեր թէ ո՛ւր է: Եթէ պատահմամբ Վլատիվոսթոքը ռմբակոծող ճաբոնական նաւախումբին հանդիպի, պիտի հալածէ զայն, որովհետեւ 23 հանգոյցէն արագութիւն ունին, մինչդեռ ճաբոնականները 18 հանգոյցէն աւելի չեն կրնար անցնիլ: Վստահ եղիք որ արագընթացութեան առաւելութիւնը մեր կողմը ըլլալով, մենք անձնատուր պիտի չըլլանք նաւային ճակատ առ ճակատ պատերազմի մը, ուրիշները մեր վրայ խնդացնելու համար. մենք նախընտրած կը համարենք մեր մարտանաւերը պահել ամառնային կռիւներուն համար.»

ԽԱՐՊԻՆ, Մարտ 7.— Ժամը 11.52 առաւօտ.— Կիրակի օր Վլատիվոսթոքի պարիսպներուն տակ գտնուող թնդանօթաձութիւնը տեսակ մը ան ու դող պատճառեց, և բնակիչները, որոնք փախած էին, հասկնալով թէ ոչ է վտանգ չկայ այդ քաղաքին համար որ անառիկ է, և գիտնալով թէ ուտեստները բոլորովին ապահովուած են, այս ժամուս արդէն քաղաք վերադարձած են:

Առաջին զօրաքանակին հրամատար զօրավար Զաքարով երէկ հոս ժամանեց: Շարունակ զօրքերը կ'անցնին Խարպինէն, երթալու համար դէպ ի հարաւ: Երկաթուղին հրաշալի կանոնաւորութեամբ մը կը բանի: Երեք չաբաթէ ի վեր է որ կը շարունակուի մարդու, անասունի և ռազմամթերքի հրսկայական չարժումը, որուն ամէն օր ներկայ եմ. ոչ է դէպք պատահած չէ:

Զինարէն թերթերը պատերազմին պատմութիւնը կ'ընեն ճաբոնական աղբիւրներէ քաղելով, որոնք ծիծաղելի չափազանցութիւններ կը պարունակեն: Ռուսերէն թերթերը այդ նպատակաւորը լուրերուն հակառակը կը հրատարակին:

Խարպինի երեւոյթը այս ժամուս դեռ զինուորական քաղաքի մը երեւոյթն է: Կամաւորները, պահեստիները և նորահաւաքները չարունակ մարզանք կը կատարեն:

Զինուորական գործողութիւնները մօտալուտ են Քօրէայի մէջ:

«ՌիէՌ ԺԻՖԱՌ»

*** Մ. Բիէռ Ժիֆառ ռմբակոծումէն քանի մը օր առաջ թղթատարով հետեւեալ տողերը կը գրէր իր թերթին Վլատիվոսթոքի մասին.—

«Զրոյց կայ թէ Վլատիվոսթոքի դէմ ճաբոնցիներուն մէկ յարձակումը հաւանական է:

«Վլատիվոսթոք, ուրկեց, ինչպէս գիտէք, երեք օր առաջ մեկնեցայ, բացարձակապէս անառիկ է: Պատերազմական մարդու մը պարանքը չէ ասիկա, այլ, իրողութիւն մըն է, այն միակ պատճառաւ որ երկու նեղ անցքէ միայն կը մտցուի նաւանանգիստը, և այդ երկու անցքերը իրարմէ կը բաժնէ Ռուս կոչուած խոչոր կղզի մը, որ ահռելի թնդանօթներով զինուած է: Թնդանօթներով Վլատիվոսթոքը կրակելու համար, պէտք է հեռուէն կրակ ընել, այդ լեռնոտ կղզիին վրայէն, առնուազն 14 քիլոմէթր հեռուէն: Բայց կէս ճամբան Ռուս կղզիին կրակները պիտի արգիլեն ոչ է փորձ, կամ տեսական պիտի չընեն զայն: Ասիկա աչքի կը զարնէ, Վլատիվոսթոք անառիկ է:

«Բաղաքէն մեկնած օրս, զայն չրջապատող բոլոր բլուրներուն վրայ կը ծածանէր պատերազմական դրօշը, Ս. Անտրէի խաչով, կարմիր պատառի վրայ:»

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ, Մարտ 7.—Ճաբոնական պատերազմին Ռուսիոյ համար ունեցած արդիւնքներէն մին ալ առայժմ սա՛ է թէ Ֆինլանտայի մէջ ռուս հայրենասիրական զգացումը վերջին աստիճան բորբոքած է: Այդ Մեծ-Դքսութեան բոլոր կէսերէն ամէն օր համերաշխութեան ուղերձներ կը հասնին Զարին:

ԹՈՒԻՕ, Մարտ 7.—Անգլիական հին սովորութեան մը հետեւելով, Միքատոն դրամական մեծ պարգեւներ կուտայ պատերազմին մէջ նշանաւոր հանդիսացող ճաբոնցի սպաներուն և զինուորներուն: Այս պարգեւները պաշտօնական հանդամանք չունին, զուտ կայսր անձնական համակրութեան նշան են: Ճաբոնցիք վերջին ասիճան յարգ կուտան իրենց Կայսրէն բխած ոչ է պարգեւի: Կայսրը երբ իր հպատակներէն մին իր սեղանին հրաւիրէ, սովորութիւն ունի անոր տալու այն գաւաթը որուն մէջէն կայսրը խմեց իր թէյը: Այդ գաւաթը սերունդէ սերունդ կը պահուի նոյն ընտանիքին մէջ, ուր անսահման յարգանքի առարկայ կը դառնայ:

Արդէն ըսինք թէ ճաբոնցիք կրօնքի մասին անտարբեր մարդիկ են: Իրենց ազգային պաշտամունքն է «Շինութոյանութիւն», տեսակ մը պարզասէր Պուտտայականութիւն: Բրիստոնէութիւնը ԺԶ. դարուն մէջ ճանչցան Մենտէզ-Բինթոյի և Ֆրանսուա Բզավիէի միջոցաւ, բայց արմատ չբռնեց հոն, գլխաւորաբար Ֆրանչիսկեանց և Ճիզուիթներուն հակառակութեան և գրժտութեան պատճառաւ: Ճաբոնի աճումը սասկալի է, ամէն տարի 500,000 նոր բնակիչ կ'աւելնայ: Հազիւ քանի մը հազար քրիստոնեայ կայ մէջերնին:

Բայց կրօնքի ազատութիւնը բացարձակ է հոն: Իւրաքանչիւր ոք ազատ է պաշտել Բրիստոսը կամ Պուտտան: Բրիստոնեաները իրենց հայրենակիցներուն հետ կատարեալ համերաշխութեամբ կ'ապրին:

ԾՈՎԱԿԱԼ ԱԼԵՔՍԵԱՆԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ, 7 Մարտ.—Այսօրուան թուականով ծովակալ Ալեքսեվ կը հեռագրէ Մուքտէնէ.—

«Ամբողջացնելով 6ի հեռագիրս, պատիւ ունիմ իմացնելու Ձեր Վեհափառութեան թէ այդ օրը կէս օրէ վերջ ժամը 1.25ին հինգ թշնամի նաւեր կրակ բրին Եուվարով և Լէնէվից բերդերուն վրայ, քաղաքին, նաւահանգստի մուտքին, և Օպիանէնիա փոքրիկ գետակին հովիտին ուղղութեամբ:

«Կրակը դադրեցաւ ժամը 2.15ին, և ճաբոնական նաւախումբը մեկնեցաւ հարաւային ուղղութեամբ: Ժամ 5.30ին այլ ևս չէր տեսնուեր: Մեր կորուստներն են. ծովղերեայ մարտկոցներուն և բերդին մէջ մէկ նաւասի վիրաւորուած և կին մը սպաննուած:

«Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ճաբոնական նաւախումբը այս առաւօտ ժամը 8ին դարձեալ նշմարուեցաւ բերդերէն:

«ԱԼԵՔՍԵՎ»

ՈՒՐԻՇ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐ

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ, Մարտ 7.—Ծովակալ Ալեքսեվի նոր հեռագիրը.—

Պատիւ ունիմ իմացնելու Ձեր Վեհափառութեան թէ Վլատիվոսթոքի հրամատարը այսօր կը ծանուցանէ ինծի թէ երէկի ռմբակոծումը վնաս չպատճառեց այդ նաւահանգստին մէջ, որուն մարտկոցները չպատասխանեցին թշնամի կրակին:

Այսօր կէս օրին ճաբոնական մարտանաւեր մտան Ուսուրիի ծովածոցին մէջ, մաք այն տեղւոյն, որուն իրենց կռնակը տուած էին երէկի ռմբակոծութեան ժամանակ: Ցետոյ բաց ծովը ելան:

«ԱԼԵՔՍԵՎ»

*** Բեթերսպուրկի մէջ կը կարծուի թէ Վլատիվոսթոքի անօգուտ ռմբակոծումը պարզ չեղուած մըն էր միայն Ռուսներուն ուշադրութիւնը ետ դարձնելու համար Ճաբոնցիներուն ցամաք ելնելու գործողութիւններէն: Քանի մը օրէ ի վեր տիրող առժամանակեայ հանդարտութեան նպատակը ասիկա էր:

ԴՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԹՈՒԻՕ, Մարտ 7.— Կը կարծուի թէ Վլատիվոսթոքի ռուսական նաւախումբը այս պահուս կը գտնուի Թուսէնի գեղաբերանին մօտ, պաշտպանելու համար ռուս զօրքերուն անցքը, որոնք Բօսիէթի ծովածոցէն Թուսէնի հովիտը կ'երթան:

Արմանաւատ աղբիւրէ կ'իմացուի թէ ռուս լրտես զինուորներ մինչև Բիէնկ-Ջիէնկ հասեր են, դէպի հարաւ: Նախ կարծուած էր թէ Քօրէայի հիւսիսային արեւելեան կողմը Ռուսներուն շարժումը կեղծ էր, բայց հիմա ստոյգ է որ այն կողմերը կը համախմբուին ռուս զօրքեր: Ռուսք ռազմագիտական դիրք մը պիտի ամրացնեն Թուսէնի գետեզերքներուն վրայ:

Քօրէայի հիւսիսային արեւելեան կողմը Ռուսներուն շարժումներուն վերաբերեալ լուրերը շատ չեն: Եալուի հիւսիսային կողմը համախմբուած զօրքերուն թիւը երթալով կ'աւելնայ, բայց գետէն անցնող զօրքերուն թիւը շատ չէ:

Բօսիէթի ծովածոցէն Ռուսք կը շարունակեն իրենց յառաջխաղացումը դէպի հարաւ, ծովեզերքին երկայնքը, Սօնկ. Ջինկի ուղղութեամբ: Վլատիվոսթոքի նաւախումբը պատրաստ է անոնց հաղորդակցութիւնները պաշտպանելու Վլատիվոսթոքի հետ:

Երեք հարիւր Ռուսներ գրաւեցին Հվիմենթոնը, մեծ Պարպին մօտ: Հեռագիրը բռնեցին և զրկուած լուրերը գրաքննութենէ կ'անցընեն:

Զրոյց կայ թէ Խաղաներու խոչոր ջոկատ մը երէկ Մեծ Պարպին միւս կողմը անցեր է:

Ճաբոնական նաւախումբը գրաւեց Լայ-Եուն-Թաու կղզին, Էլիբի կղզեխումբէն մին, Փետր. 29ին: Ճաբոնցիք հոն գտան միայն հանքածուխ և և գրչներ, որոնք Ռուսերուն կողմէն իբրեւ նշանացոյց կը գործածուէին: Ռուսք այդ կղզին պարպած էին Փետր. 23էն ի վեր

(Էլիբի կղզեխումբը կը գտնուի Տալնիի հիւսիսային արեւելեան կողմը, Լիաօ Թունկ թերակղզիին արեւելեան ծովեզերքին վրայ:)

20000 ռուս ձիաւորներ հօթը թընդանօթներով Դշ. օր Բուսօնկի և Սօնչօնի ճամբով Վիժու գային, հեռագրական թելերը և ձողերը խորտակելով:

(Բուսօնկ Անժուի հիւսիսային կողմէն 45 քիլոմէթր է, և Բինկ-Եանկի հիւսիսէն ալ 95 քիլոմէթր: Սօնչօնի Բուսօնկէն 45 քիլոմէթր դէպի արեւմուտք է:)

ԶԻՖՈՒ, 7 Մարտ.—Երէկ կէս օրին իմացուեցաւ թէ վեց ճաբոնական թորփիլանաւեր նշմարուեցան Բորթ Արթուրի անցքէն քիչ մը անդին: Բերդերուն նշան տրուեցաւ պատրաստուիլ յարձակումի մը համար:

Մինչև վերջալոյս սպասելէ վերջ, երբ ճաբոնցիք չեկան, Բօպիէտաս, Նովիք, Պայեան և Ասֆօլց նաւանանգստէն դուրս ելան և չրջան մը ըրին:

Բորթ Արթուրի մօտերը բնաւ թշնամի մարտանաւ չտեսնուեցաւ:

Բաղաքին բոլոր ազգաս ոչ-պատերազմիկները Իրքուցք զրկուեցան ռուս կառավարութեան ծախքով:

ՇԱՆԿԱՅ, Մարտ 7.— Բորթ Արթուրէ լուրեր կը ծանուցանեն թէ քաղաքին մէջ անգորրութիւն կը տիրէ: Բաղաքացիներուն արգիլուած է գիշերը դուրս ելնելը, որովհետև նոյն միջոցին չարժման մէջ դրուած են բոլոր բերդերուն թնդանօթները:

Նիու Զուանկի մէջ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ: Կը սպասուի թէ ճաբոնցիք մէկ օրէն միւսը քաղաքին վերայ պիտի յարձակին: Բազմաթիւ ընտանիքներ քաղաքէն կը մեկնին, զոր բռնած են երկու վաշտ ռուս զօրքեր:

Բոլոր օտարականներուն հրաման տրուեցաւ Խարպինէն մեկնիլ:

Մուքտէնի մէջ այս պահուս 5000 ռուս զօրք կայ:

ԻՆԲԷՆԻ, Մարտ 7.— Կ'ըսուի թէ ճաբոնական նաւատորմին մէկ մասը Վլատիվոսթոքի կողմը ուղղուեցաւ և քանի մը յածանաւեր միայն մնացած են Բորթ Արթուրի վրայ հսկելու:

Զրոյց կայ թէ զօրավար Բուրբաթքին հանձարածիք չէ երկարաւաւ և անորոշ մնար մուտքի կռիւներու Քօրէական լեռներուն մէջ, և հետեւաբար հրաման տուեր է Ռուսերուն համախմբուիլ Եալուի վրայ:

Զօրավար Սթէօսէլ կը հրամայէ Բ. զօրաբանակին: Բորթ Արթուրի հրամատարութեան մէջ իրեն յաջորդեց զօրավար Զիրնիքով:

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ, Մարտ 6.— Վլատիվոսթոքէ հետեւեալը կը հեռագրուի պաշտօնապէս.—

«Երկու գործաւորներ վերջերս փորձեցին Վլատիվոսթոքի աւազանները աւրել: Ճիշդ այն միջոցին որ անոնք իրենց դժոխային խորհուրդը ի գործ պիտի դնէին, Խարպինէ նամակ մը ըստացան ռուս իշխանութիւնք: Այսպէս անոնց գործը չյաջողեցաւ, բայց գործաւորները, որոնք հաւանաբար ծպտեալ Ճաբոնցիներ էին, անյայտ եղան:

Ուրիշ նամակ մը պատմութիւնը կ'ընէ դէպքի մը որ տեղի ունեցեր է Վլատիվոսթոքի սափրիչի մը խանութին մէջ: Հոն գտնուող ռուս սպայ մը նախատեց սափրիչը, որ Ճաբոնցի է: Ասիկա պատասխանեց նախատինքներուն, ըսելով.—

«Ես հարիւրապետ եմ ճաբոնական բանակին մէջ, և չեմ ուզեր որ նախատուիս:»

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ, Մարտ 7.— Այսօր Զարեւիչը այցելութիւն տուաւ 82 տարեկան պառաւ կնոջ մը որ իր բոլոր ունեցածը, 1000 ռուպլ. զրկած էր մարտանաւուց չինութեան յանձնաժողովին: Գահաժառանգը յանուն կայսեր և հայրենիքին շնորհակալութիւն յայտնեց պառաւին:

ՄՈՍԿՈՒԱ, Մարտ 8.— Կայսերական Ուքազ մը կը հրաւիրէ զինուորական վարչութիւն յայտարարել Սամարա Սթաթուսթ երկաթուղիին երկայնքը, ինչպէս նաև անդրսիպերիական երկաթուղիին երկայնքը, գծին ապահովութիւնը պահպանելու համար: Այս որոշումը տրուեցաւ Վօլկո գետին կամուրջին վրայ վերջերս եղած գործին հետեւանօք: Բայց կամուրջը երբեք չվնասուեցաւ, որովհետև ջուրերը ասին քչեցին ամէն բան: Այս առթիւ գերի բռնուած ճաբոնցիները մերժելով բերանին բանալ և խօսիլ, դատաւանը յետաձգուեցաւ: Ռուսիան Սիպերիոյ կայազ բոլոր երկաթուղիներուն և հեռագիրներուն երկայնքը պահպանելու թիւը աւելցաւ: Հեռագրական ձողերուն մօտ պահակներ կը հանեն գիշեր ցերեկ: Մէն մի երեք ձող մէկ զինուորի պաշտպանութեան յանձնուած է:

Լիպաւի մէջ ռուս իշխանութիւնք գրաւեցին 600 ձի, զոր անգլիայի գործակալներ գնած էին Ռուսիոյ մէջ: Այս կենդանիները յատկացուած էին Ճաբոն զրկուելու:

ԹՈՒԻՕ, Մարտ 7.—Քօրէական կառավարութիւնը իմացուց Սէուլի ճաբոնական դեսպանին թէ ճաբոնի հակառակ տարրերը պիտի ձերբակալէ և պիտի պատժէ:

Ժողովուրդի մէն մի դասակարգ որոյան է կռուիլ մինչեւ վերջը, ո՛րքան ալ երկար և բազմաթոյս ըլլայ Պատերազմը: Կառավարութեան օգնելու համար, թէ՛ անպաշտօն և թէ պաշտօնական ծախքերը կարելի եղածին չափ կտրուած են: Թոքիոյի Բաղաքապետութիւնը, զոր օրինակ, որոշեց կրճատել յառաջիկայ եկամտացոյցը կէս առ կէս: Ուրիշ քաղաքներ ալ պիտի հետեւին մայրաքաղաքին:

ՄԻԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Լոնտոնի թերթերուն մէջ կը կարդանք.—«Լոնտոնի ռուս դեսպան կոմս Պէնքէնտորֆի ուղեւորութեան նպատակն էր վերցնել թիւրիմացութիւնը Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ: Դեսպանը կրկնեց Բեթերսպուրգի մէջ իր առջի տեղեկագիրը թէ Մեծն Բրիտանիա ի սրտէ չանքեր ըրած էր պատերազմը արգիլելու, և թէ Լոնտոնի արտաքին գործոց Պաշտօնարանը Բեթերսպուրգցիներուն չափ յանկարծակի եկած էր Ճաբոնական անակնկալ յարձակումին վրայ:

«Կոմս Պէնքէնտորֆի պաշտօնը ա՛յնքան յաջողեցաւ որ առանց չափազանցութեան կարելի է ըսել թէ Ռուսիոյ և Անգլիոյ միջեւ վստահութիւնը նորէն վերահաստատուեցաւ, երկուստեք տրուած բացատրութիւններէն վերջ: Ռուսիոյ մէջ հիմա հակցեր են թէ Անգլիա պատերազմի չէր փափաքեր, և Լոնտոնի մէջ ամէն մարդ գիտէր թէ Ռուսիա մտադիր էր գործը յանձնել Լա Հէյի Իրաւարարական Ատեանին: Ճաբոնցիք ալ գիտէին այս կէտը, և փութացուցին յարձակումը:

«Միջնորդութեան գաղափարին կը հակառակի Ճաբոն: Բայց պատճառներ ունինք հաւատալու թէ միջնորդութիւնը պիտի սկսի՝ ցամաքին վրայ առաջին մեծ ճակատամարտէն վերջ, որովհետեւ այն ատեն պատիւը գոհացուցած պիտի գտնէ, և Դիւանագիտութիւնը պատրաստ պիտի ըլլայ գործը ձեռք առնելու: Պատերազմը երկար պիտի չտեւէ այս պատճառաւ:

«Ի մօտոյ Եւրոպական բոլոր Դահլիճները պիտի զրաղին այդ խնդրով, բայց հոգեբանական վայրկեանն կը սպասուի: Զէզոք Դահլիճները պիտի չկորսնցնեն այդ վայրկեանը: Ռուսիա և Անգլիա արդէն աղատօրէն փոխանակեցին իրենց տեսութիւնները, և անկարելի չէ որ իրաւարարութիւն և միջնորդութիւն բառերը չգտնուին այն ինքնագիր նամակին մէջ զոր Ձարը ուղղեց Անգլիոյ թագաւորին կոմս Պէնքէնտորֆի միջոցաւ.»

Այս լուրերը ուղղակի կոմս Պէնքէնտորֆէ կը բխին: Այս պարագային մեծ կարեւորութիւն ունին անոնք:

Վիէննայի արտաքին գործոց Պաշտօնարանն ալ միջնորդութեան մասին կարեւոր լուրեր ընդունած է Բեթերսպուրկէն:

Ընդհանուր կարծիք մը կայ Վիէննայի մէջ թէ ցամաքին վրայ մեծ ճակատամարտ մը վերջ խաղաղութեան ջանքեր պիտի ըլլան, ինչպէս Աւստրիոյ և Բրուսիոյ մէջ եղաւ Սատուայի ճակատամարտէն վերջ, կ'ըսեն Լոնտոնի թերթերը:

Մաքենի Լոնտոնեան թղթակիցը, տեսակցութիւն մը ունեցաւ «համաւարար և առաջնակարգ Անգլիացի»ի մը հետ, որ Խուսարտ թագաւորին անձնական բարեկամներէն մին է: Ասիկա յայտարարեց թէ Ն. Վեհափառութիւն շատ կը ցաւի Պատերազմին համար, և անցեալները ըսեր է.—

«Շատ կը ցաւիմ որ այդ պատերազմը ծագեցաւ Ռուսիոյ և Ճաբոնի միջև, և ողբալի դէպք մը նկատեմ զայն: Միւս կողմէ կը խորհիմ որ Ֆրանսայի հետ մեր համաձայնութիւնը ամէն ժամանակէ աւելի հիմա օգտակար եղած է, և հետզհետէ օգտակար պիտի ըլլայ ո՛չ միայն այս պարագային մէջ և իշխան Անգլիոյ և Ֆրանսայի, այլ ընդհանուր խաղաղութեան բարձրագոյն շահերուն համար: Ֆրանսայի և Անգլիոյ միութիւնը կը բաւէ սահմանափակել Պատերազմը Ծ. Արեւելքի մէջ: Կը յուսամ թէ երկու երկիրներուն լրագիրները ի նպաստ խաղաղութիւն պիտի գործեն դժուարութիւնները չծանրացնելու համար:»

Լոնտոնի Ռուսական դեսպանատունը պաշտօնապէս կը հերքէ թէ ցորենին Ռուսիայէն արտածումը արգիլուած ըլլայ:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Պատերազմական նախարարը յայտարարեց թէ Հնդկաստանի փոխարքայութեան խնդրանքը կարելի եղածին չափ չուտ նոր զէնքեր պիտի զրկուին հոն, որպէս զի մինչեւ յառաջիկայ տարի Հնդկական բանակը իր բոլոր պէտքերը գոհանայնէ: Նախարարը յարեց թէ նոր հրացանը այս պահուս չմնուելու վրայ է: Ի մօտոյ 71000 հրացան պիտի զրկուի Հնդկաստան:

Հնդկաստանէ եկած լուրեր կը ծանուցանեն թէ Լորտ Քիչնէր շատ նիհարցեր է իր վերջին հիւանդութենէն ի վեր: Ինչպէս կը յիշուի, երեք ամիս առաջ Լորտ Քիչնէրի ոտքը կոտրեցաւ, ձիէն ինկալով: Փոխարքայական վերջին Վարչական Խորհուրդին մէջ Լորտ Քիչնէր մեծ դժուարութեամբ կրցեր է իր աթոռը նստիլ, և նոյն իսկ քանի մը հոգի թեւերը մտեր են մինչեւ սանդուխին գլուխը երթալու համար:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊՈՒՏՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՆՈՐ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒՄ ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ

ՎԻԵՆՆԱ, 11 Մարտ. — Ճաբոնցիք եալու գետը անցան: Ռուսերը ետ քաշուեցան:

Բորթ Արթուր դարձեալ ռմբակոծուեցաւ:

ԲԱՐԻԶ, 10 Մարտ. — Դշ. գիշեր ճաբոնական նաւաբաժինը Բորթ Արթուր եկաւ: Բերդերը կրակ բրին և նաւաբաժինը հեռացաւ: Սաստիկ փոթորիկ կը տիրէ Բորթ Արթուրի չրջակայքը:

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլ. լրագիրները կը ծանուցանեն թէ ճաբոնական նաւատորմը յարձակած է Դալիէնուանի (Տալնի), Բորթ Արթուրի և Վլատիվոսթոքի դէմ, և Ռուսերը ծանր վնասներ կրած են:

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Ծովակալ Ալեքսեվ կը հեռագրէ թէ Բեքվիզան զրահաւորը բոլորովին նորոգուած և չուրին երեսն հանուած է:

—Մեծ-դուքս Պորիս Վլատիմիրովիչ պիտի ընկերանայ զօր. Քուրոքաթքինի, որոնք չաբաթ օր (այսօր) պիտի մեկնին Ծ. Արեւելք:

ԼՈՆՏՈՆ.—Տիլի Թելեկրաֆի խօսքին նայելով, ճաբոնական գունդ մը, որ սկսած էր յառաջանալ Եալու գետէն անդին, արդէն գրաւեր է Ճիէնկ-Նուանկ-Ջինը, և յառաջ կը խաղայ դէպի Նիուչուանկ, որմէ 70 ժամ հեռի կը գտնուի:

35,000 Ռուսեր համախմբուած են Վիաօեանկ և Հայյօէնկ (Բորթ Արթուրի ետին), ուր մեծ ճակատամարտ մը մօտալուտ է: Արդէն քանի մը մանր մանր կռիւներ տեղի ունեցած են, որոնք անոնպատ եղած են Ռուսերուն:

—Թօքիոյէ Ռիւդէրի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ, Փետր. 24ին երբ ճաբոնցիք կը փորձէին Բորթ Արթուրը ծովէն պաշարել, քանի մը ռուսական թորփիլանաւածներ ծովային ականներու զարնուեր և ընկղմեր են: Նոյն հեռագիրը կը յարէ թէ ռուսական 13 մարտանաւերէն 8ը պատերազմելու անկարող են: Բորթ Արթուրի մարտկոցներէն երեքը միայն լաւ վիճակի մէջ են: Բորթ Արթուրի մէջ ռուսերը 2000 զօրք ունին:

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Անհիմն է Նիուչուանկէ Ռիւդէրի հաղորդուած այն հեռագրական լուրը թէ Ռուսերը Վիաօեանկ և Հայյուէնկ գծին վրայ ետ կը քաշուին: Այս լուրը տարածուած է Ռուսիոյ դէմ թշնամական ոգւով:

—Վլատիվոսթոքի Սպայակոյտին պետը կը հերքէ այն լուրը թէ նաւային ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է Վլատիվոսթոքի մօտ, ռուս և ճաբոն նաւաբաժիններուն միջեւ:

ԼՈՆՏՈՆ.—Բորդ Արթուրէ առնուած լուրի մը նայելով, ճաբոնցիք նորէն ռմբակոծեր են Բորթ Արթուրի բերդերը: Ռմբակոծութիւնը կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ տեւեր է:

Թօքիոյէ Ռիւդէրի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ, ռուսական և ճաբոնական հեծեալ հետազօտիչներ երկկ ընդհարում մը ունեցած են Բինկ-Եանկի հիւսիսային կողմը: Ռուսերը նահանջեր են թեթեւ կռիւէ մը վերջ: Երկուսութեամբ ոչ է կորուստ չի ծանուցուիր:

ԲԱՐԻԶ.—Ճաբոն կառավարութիւնը արտօնութիւն չտուաւ թերթերու թղթակիցներուն որ հետեւին պատերազմին գործողութեանց:

—Բացարձակապէս կը հերքուի քանի մը լրագիրներու այն լուրը թէ, Անգլիա, Ֆրանսա և Մ. Նահանգները պիտի միջամտեն Ռուսեւ-ճաբոն պատերազմը դադրեցնելու համար:

ՎԻԵՆՆԱ.—Այս առտու երկաթարժի ցնցումներ զգացուեցան Բոլոր, Կրատիսքայի, Լայպպիսի, Բլակենֆուրդի, Պոզէնի, Մէրանի, Թրիէսդէի և Ֆիումէի, ինչպէս նաեւ վերին Իսաւլիոյ մէկ քանի կէտերուն մէջ:

ԱԼԺԻՐ.—Երէկ իրիկուն Ֆրանսական s'Ասա յածանաւը, որ Ծ. Արեւելք կ'երթար, երբ Թիւնիսի նեղուցէն կ'անցնէր, կաթսաներէն մին պայթեցաւ և հոգի ծարրպէս վիրաւորուեցան: S'Ասա պարտաւորուեցաւ ետ դառնալ և խարիսխ նետել:

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Նախկին դիւանապետ Մ. Բէգրոնիեվիչ, որ ամբաստանուած էր թէ սերպ բարերար Վէլիմիր Թոսորովիչի Սերպ կառավարութեան կտակած ժառանգութենէն 13,808 ֆր. իւրացուցած էր, դատապարտուեցաւ 3 տարուան բանտարկութեան, տարի մը քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու և 46.000 ֆր. վճարելու, իրբեւ վնասի հատուցում: Ցայտնի չէ թէ ուր կը գտնուի Պուքրէշի սերպ դեսպանատան նախորդ քարտուղար Վիյիսաւ Եուքովիչ, որ նոյնպէս 42,000 ֆր. իւրացուցած ըլլալու ամբաստանութեան տակ կը գտնուի: Վերջերս Ատենին կողմէ անհիմն հռչակուեցաւ նախկին նախարար Վէլիմիր Թոսորովիչի դէմ ամբաստանութիւնը թէ 98,000 ֆր. իւրացուցած է նոյն ժառանգութենէն:

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

11 Մարտ 1904

Ֆրանս. 3% Français)	95 87
Ռէժի (Tab. Turcs)	347 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	79 50
Երկաթուղի (Lots Turcs)	114 —
Պանգ Օթթ. (Banque Ott.)	550 —
Թրանսվալ (Transvaal)	84 —

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ

Հրատարակուեցաւ պատկերազարդ Հանրագիտակի 8րդ. թիւը հետեւեալ պարունակութեամբ: — Գեղամ Արամ (Բանաստ.):—Ախտին զոհերը:—Բարոյական խրատներ:—Զմեռը (Բանաստ.):—Գիտական էջեր, գլխարկաւոր օձեր:—Շարադրութեան նիւթ մը, մրցումի համար:—Գիտական զբօսանք:—Դպրոցական խաղեր:—Համանագիտակ բառարան:

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ Խորհուրդը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.—

1. Ամէն. Ս. Պատրիարք Հայրը, վերջերս յանձնարարած ըլլալով Գրնալիի Ս. եկեղեցւոյ Տ. Վահան քհ. Խոյեանի այցելել Մեծ-Կղզի և տեղւոյն ազգայնոց հետ խորհրդակցութեամբ՝ միջոցներ խորհիլ հոն ազգ. նախակրթարան մը բանալու և տեղւոյն տղաքները անուս չթողնելու համար, այս յանձնարարութեան համաձայն յիշեալ քահանան Մեծ Կղզի գացած և դպրոցի մը բացման մասին տեղւոյն ազգայիններուն հետ խորհրդակցելէ յետոյ, ստուգած էր թէ՝ 31 երկսեռ տղաքներ կային հոն՝ 10-12 տարեկան, և այս նպատակը իրագործելու համար, տեղացի ազգայիններէն Հոգաբարձութեան մը կազմութիւնը առաջարկած էր։ Ս. Պատրիարքը այս մասին ներկայացեալ յայտագրին վրայ, Հոգաբարձութեան Նախագահութիւնը յիշեալ քահանային յանձնած և Հոգաբարձութիւնը հաստատուած ըլլալով իր պաշտօնին մէջ, այս անգամ Տ. Վահան քհ. գրով մը շնորհակալութիւն կը յայտնէր ի դիմաց կղզեցիներու՝ Ս. Պատրիարք Հօր հոգածութեան համար և կը ներկայացնէր դպրոցի յարմարագոյն շէնքը, կրթական յայտագիրը, մատակարարութեան ծախուց քանակութիւնը և անոր հայթայթման միջոցները։ Խորհուրդը ուշադրութեան առնելով այս գրերը, շնորհակալութիւն յայտնեց իր կարգին Ս. Պատրիարք Հօր, այս բարեգէպ անօրինութեանը համար, որով կը լրացուի կարեւոր պակաս մը, որ երկար տարիներէ ի վեր զգալի եղած էր։ Հոգաբարձութեան անդամներն են Տեարք՝ Մինրան Բուլճեան, Խաչիկ Թորոսեան և Աւետիս Խաչատուրեան։

2. Կալաթա-Սէբրայի Կայսերական Լիսէին Հայ աշակերտաց մէկ ցուցակը հաղորդուած ըլլալով Ս. Պատրիարք Հօր, Ն. Սրբազնութիւն հաճած էր հաղորդել զայն Խորհուրդին։ Այդ ցուցակէն Խորհուրդը գոհութեամբ տեղեկացաւ որ նոյն Պետական բարձրագոյն վարժարանին մէջ, այս տարի կը գտնուին 36 Հայ աշակերտներ, հետեւեալ բաժանումով. 2ը՝ Վեցերորդ կարգին մէջ, 4ը՝ Հինգերորդ, 10ը՝ Չորրորդ, 12ը՝ Երրորդ, 5ը՝ Երկրորդ, 1ը՝ Առաջին և ուրիշ երկուք ալ նախապատրաստական կարգին մէջ. ասոնք մեծաւ մասամբ միշտ յառաջադէմ գտնուած են իրենց ուսմանց մէջ և այս տարուան մրցանակաբաշխութեան հանդէսին մէջ արժանացած են մրցանակներու և գնահատումներու։

3. Խորհրդոյ անդամներէն Պետրոս էֆ. Կարապետեան, անցեալ հօթնեկին այցելած էր Դուզկունճուգ-Իճատիէի ազգ. վարժարանը և ծանոյց թէ վարժարանը կատարեալ կարգապահութեամբ կը յառաջդիմէ, ինչպէս նաև բոլոր աշակերտաց ընդհանուր վիճակը քննելէ յետոյ, ներկայ գտնուած էր բարձրագոյն դասընթացքի չրջանաւարտ կարգին հայերէն գրաբարի և ֆրանսերէնի դասախօսութեան։ Կարապետեան էֆ. պարզեց այս առթիւ նաև վարժարանին նեքին կազմակերպութեան մասին իր տեսութիւնները։ Խորհուրդը գոհ եղաւ նոյն վարժարանին նկատմամբ հաղորդուած տեղեկութիւններէն։

Խորհուրդը զբաղեցաւ նաև ուսուցչաց ոմանց վերաբերեալ խնդիրներով և որոշեց իր յառաջիկայ նիստին հրաւիրել Պոյաճգիւղի Թաղ. Խորհրդոյ դիւանը, նախկին ուսուցչուհւոյն յետնեալ պահանջից խնդրոյն համար։

ԵՐԶՆԿԱՑԻ մէջ ամսոյս 11ին վախճանած է տեղւոյն Տ. Թովմաս Ա. քհ. Տէր-Թովմասեանը, որ ձեռնադրուած էր Շապին Դարահիսարի նախկին Առաջնորդ Տ. Աբրահամ Պիւլպիւլ Եպս.էն։ Հանգուցեալը վերջերս ծաղկեայ փիլոն կրելու արտօնութիւն ստացած էր Ս. Պատրիարքէն։ Ցուզարկաւորութիւնը հանդիսաւոր կերպով կատարուած է նախագահութեամբ Առաջն. Փոխանորդ Տ. Արտաւազդ Վրդ. Գալէնտէրեանի։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ Խորհուրդը երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ և զբաղեցաւ կարգ մը հաշուական և մատակարարական խնդիրներով։

ԿԵՍԱՐԻՈՅ Ս. Կարապետ վանքին նորակառոյց վարժարանին չինութիւնը աւարտած ըլլալով՝ նախաձեռնութեամբ տեղւոյն Առաջնորդ Տ. Տրդատ Եպս.ի, դասախօսութիւնները սկսած են նոր ծրագիրներով և նոր կարգադրութեամբ։ Առաջնորդ Սրբազանը այս անգամ խմբագրութեանս ղրկած է նոյն վարժարանին մեծադիր մէկ լուսանկար պատկերը։

ՄԱՑՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆ Դպրաց Դասը, մասնաւորաբար Մեծ Պահոց ուրբաթ առաւտները, Արեւագալի հոգեզմայլ երգեցողութիւնները կը կատարէ շատ ներդաշնակ եղանակով և թալին ու շրջականերէն եկած բազմաթիւ երկսեռ հաւատացեալներ խանդավառութեամբ և բարեպաշտիկ ջերմ զգացումներով մտիկ կ'ընեն Արեւագալի այդ անուշ մեղեդիները։

Երէկ ալ խուռն բազմութիւն մը դիմած էր Մայր Եկեղեցի և երգեցիկ մանուկները յուզեցին բոլոր ներկաները իրենց ձայնին քաղցրալուր ելեւէջներով։ «Տէր ողորմեա»ն մանաւանդ այնչափ յուզիչ էր և ներդաշնակ, որ կարելի չէր հոգեկան անմառ ուրախութիւն մը չզգալ։

ՊԱՆՏՄԱՑԻ ազգայինները ականջարդ լանջախաչ մը նուիրեցին իրենց առաջնորդական տեղապահ Տ. Թաթուլ Մ. Վ. Դուրեանի, գնահատելով անոր բարւոք պաշտօնավարութիւնը։

ԻԶՄԻՐԻ Ազգ. Հիւանդանոցի ատեւի գետնին վրայ, կարապետ էֆ. Աղնաւորեանի ծախքով չինուելիք տուներուն չինութիւնը արդէն սկսած է եղեր և փութով առաջ կը տարուի։

ԻԶՄԻՐԻ բժիշկներէն Տօքթ. Տիգրան էֆ. Սպարդալեան վիրաբուժական դարմանատուն մը բացած է նոյն քաղաքին մէջ։

ԷՐՁՈՒԱԷՆ կը գրեն մեզի.— Տեղւոյս վարժարանը, որ մնտեսապէս բաւական նեղ կացութեան մը մէջ էր, բաւական կանոնաւոր վիճակ մը ստացած է հիմա չնորհիւ տեղւոյս ազգայիններէն Յովհաննէս էֆ. Տարբճեանի, որ եկեղեցիին մէկ գետնին վրայ բաւական խոշոր խան մը չինել տուաւ՝ մօտ 400 ոսկիի ծախքով։ Շէնքը դեռ կը չարունակուի չինուիլ և եթէ աւարտի, տարեկան 75 ոսկիի մօտ հասոյթ մը պիտի աւելնայ, վարժարանին տարեկան պիտանէին վրայ։

Այս անգամ դարձեալ յիշեալ նուիրատու էֆ.ն առաջարկած է տեղւոյս Թաղ. Խորհուրդին, որպէս զի խանին հասոյթը ամբողջութեամբ պահուի մասնաւոր գանձապետի մը քով, ապագային անկէ գոյանալիք գումարովը ուրիշ շէնքի մը տէր ըլլալու համար։

ԱՆՑԵԱԼ ՇԱԲԱԹ ՕՐ մեր Պոլսոյ Հայ պաշտօնակիցները հրատարակած էին թէ Խարբերդի բանտէն անպարտ արձակուած են քանի մը Հայ բանտարկեալներ։ Ուրախութեամբ կ'աւետենք թէ այդ անպարտ արձակուածներու մէջ կը գտնուի նաև տաղանդաւոր գրագէտ Տիար Ռուբէն էֆ. Զարդարեան, որ եօթամսեայ բանտարգելութենէ մը յետոյ, շնորհիւ Կայս. կառավարութեան արդարադատ ատեաններուն՝ իր վրայ ծանրացող ամբաստանութենէն անպարտութեան վճիռ ստացած է և այսպէս անգամ մը ևս անժխտելիօրէն հաստատուած է իր բարի և հաւատարիմ հպատակութեան հանգամանքն առ մեր Օգոստափառ Վեհապետը։ Աներկբայ ենք թէ Տիար Ռ. Զարդարեանի անպարտ արձակման այս բարեբաստիկ լուրը անխառն բերկրութեամբ պիտի լեցնէ անոր բազմաթիւ բարեկամներուն և համակիրներուն սիրտերը։

Ար. Մամուլ

ՍԿԻՒՏԱՐՑԻՆԵՐԸ

Շաբաթէ մը ի վեր թերթերուն մէջ իրարանցում մը սկսած է Սկիւտարի թաղային գործոց նկատմամբ։ Թաղ. Խորհուրդ, Աղքատախնամ, Հոգաբարձութիւն, հին հաշիւ, նոր հաշիւ, Տնօրէն Խորհուրդ, Վարչական Մարմին, ամէնքն ալ խնդրոյ նիւթ են լրագրութեան մէջ։ Իրականութեան մէջ, սակայն, ասոնց ամէնքը կարդացողը պիտի տեսնէ թէ ոչ է պատճառ չկայ լրագրական ըսի-ըսաներուն։ Ճշմարտութիւնը սա է որ, խումբ մը մարդիկ, իրենց վրայ խօսեցնել տալու բարի նպատակով մէջտեղ ինկած են և ձրի ռեքլամ ընել կուտան աս ու ան միջոցներով։ Ես իբրեւ Սկիւտարցի ու իրազեկ թաղային գործերու, կարդալով քանի մը օրէ ի վեր գրուածները, այս եզրակացութեան հասայ և չեմ կարծեր որ ոչ է մէկը կարող ըլլայ հակառակը ապացուցանել։

ԲՆՆԱՍԷՐ

Սկիւտար

Բարեպաշտական սովորութեան մը համաձայն թաղիս Ս. Յակոբ եկեղեցիին մէջ Արեւագալի հոգեզմայլ երգեցողութիւնք սկսած են հինգշաբթի գիշերներն և այս հինգշաբթի Ս. Եկեղեցւոյս քարոզիչ Տ. Տիրայր Վ. Մարգարեան արարողութեանց ներկայ գտնուելով թաղ.ս ժողովուրդը հոգեկան մեծ հրճուանքի մէջ թողած է, դպիր տղայոց քաղցր և յուզիչ ձայները Արեւագալի երգերուն մեծ փայլ մը տուին։ Արեւագալէն ետք Տ. Տիրայր Վարդապետ «Հայր մեզ յ'երկինս և առաջի քո» անառակի զիղջի խօսքը բնաբան առնելով հակիրճ քարոզով մը խրատեց ժողովուրդը, և միեւնոյն ատեն պատրաստակամութիւն յայտնեց ամէն հինգշաբթի ներկայ գտնուելով գիշերները քարոզել Ս. Եկեղեցւոյս մէջ և հոգեւորապէս մխիթարել թաղիս բարեպաշտ ժողովուրդը։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Դասըմ-Փաշայի

Ատենադպիր — Ատենապետ
Ս. ԿԻՒԼԷՐԵԱՆ — Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՄԱՀ

Ծանօթ ոսկերիչ Մտա. Անդրանիկ էֆ. Ադամեանի հայր Ադամ աղա Կարապետեան 78 տարու, առջի օր մեռաւ Գուզկունճուքի մէջ։ Ցուզարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ տեղւոյն Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ և մարմինը ամփոփուեցաւ գիւղին գերեզմանատունը։

Մեր ցաւակցութիւնները հանգուցեալին ընտանիքին։

ԿՅՈՒՆՔ

ԵՐԿՈՒՈՐԵԱԿ

Փետր. 24ի օրը Կէտիկ-Փաշա, Պալի Փաշա Եօգուշը, 77 թիւ տունը բնակող խոնարհ Մկրտիչ աղա Զորաւէտեանի կինը երկուորեակ զաւակներ ծնաւ, մէկը մանչ իսկ միւսը աղջիկ. նոյն գիշերն իսկ նորածինները մկրտուեցան Թաղին Ս. Յովհաննէս եկեղեցիին մէջ, Սիրանոյշ և Գեղամ անուններով։ Նորածինները և անոնց մայրը ողջ առողջ են։

* * *

Ռուբէն Տէօվլէթեանի նորածին զաւակը այս կիրակի Բերա, Ս. Յարութիւն եկեղեցիին մէջ պիտի մկրտուի կնքահայրութեամբ Արշակ Տէօվլէթեանի և պիտի անուանուի Նշան—Վարդսէր։

ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՀԱՆ ԷՖ. Ֆ. ՕՀԱՆԵԱՆ
ՕՐ. ՀԱՅԿՈՒՆՈՅԹ Ֆ. ՁԷՐՁԷՐԵԱՆ
ԽՕՍԵՑԵԱԼՔ

Կեսարիա, 1 Յունվար 1904

ԹՒՐՔԱՑՈՒ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԹԻՒԸ ԻՄԷՆ

ԹՒՐՔԱՑՈՒՆ այսօրուան թիւը ի մէջ այլոց կը բովանդակէ յօդուածներ Յակոբոս Հ. Ճէճիզեանէ, Ց. Գ. Գ.է. —Բաց Նամակ առ Ցակոբ էֆ. Մատթէոսեան։ Ռոպէրթ Քոլէճի Տնօրէն ՏՕԲԹ։ ԿԷՑԹՍԻ՝ Սկիւտարի Ամերիկեան Աղջկանց վարժարանին մէջ խօսած ուղերձը։ ՓԱՌՆԱԿ ԻՍՔԷՆՏԷՐԵԱՆԷ.— Վիճաբերու Հովիտը։ Մեծ Պահոց առթիւ յօդուած մը՝ խաչը՝ ԲԱԲԳԷՆ ՎԱՐԴ.է։ ՑՈՎՀ. ՔՀ. ՄԿՐԵԱՆԻ մէկ Նամակը՝ Տօքթ. Ուշպէրնի։ Բանաստեղծութիւն մը՝ իսկալին՝ ՄԱՌԻ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԷ, ևն. ևն.։

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի ճիւմա կիւնիւ Սէլամլըգ բէսմը ալիսի Համիտիէ ճամիի չէրիֆիտէ իճրա պույրուլմըշ տը։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՅԵԷ

Տիւնքի ճիւմա կիւնիւ Սէլամլըգ բէսմը ալիսի Հարիտէյէ սոնրա չայան պույրուլան միւսաատէի Սէնիյէի ճէնապը Բասիշահի իւզերինէ Ինկիլիթէրա սէֆիրը քէպիրի էսալէթլու Սըր Նիքոլաս Օ'Ռոնոր հապրէթլէրի սուրէթը դայրը բէսմիյէտ հուզուրը Շէվքէթմէվֆուրը հազրէթը Թաճտարիտէ չէրէֆը միսուլէ նալիլ օլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Վեհ. Սուլթանը 300 ոսկի չնորհեց Մհսուտիի զրահաւորին սպաներուն և նաւաստներուն, որոնք Ղարպ չոգենաւով ճէնովա գացին։

—Ամերիկա յանձնարարուած Ապէիլ Մէճիs յատաւորակին չինութիւնը աւարտեցաւ։ Թնդանօթները փորձուելով արդիւնքը գոհացուցիչ եղաւ։ Ժամը 22 մղոն արագութիւն ունի։ Քանի մը օրէն ճամբայ կ'ելլէ Պոլիս գալու համար։

ԲԵՐԱՅԻ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑԸ. — Մօնիքhon կ'իմանայ թէ, Զ. չրջանակի թաղապետութիւնը որոշած է գնել և փլեցընել ռուսական դեսպանատան և Սէնթ-Անթուան եկեղեցիին միջեւ գտնուած տունները, Մեծ-Փողոցին այդ մասը լայնցընելու մտօք։ 25ի չափ չէնքեր կան և ծախքը մեծ պիտի ըլլայ։

ԱՓՐ. ՏՐԻՊՈԼԻՍ.—Պետական Խորհուրդին վճռաբեկ ատեանին անդամ Մուսթաֆա պէյէ, Իզմիրի և Արշիպղագոսի դատական քննիչ Կալիպ պէյէ և Կայս. թիկնապահ դեր-ղնդապետ Նէֆիպ պէյէ կազմուած քննիչ յանձնաժողով մը երէկ Ափր. Տրիպոլիս մեկնեցաւ, կարգ մը քննութեանց կատարման համար։ Ատոնք հրահանգներ ստացան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսէն։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ.— Ելմտական 1320 տարին կ'սկսի այս երկուշաբթի, Մարտ 1։ Այդ առթիւ ըստ սովորութեան բոլոր մաքսատանց մէջ ոչխարներ պիտի զենուին և հին հաշիւները պիտի փակուին։

ՊՐՈՒՍԱՑԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼ Բէյլիտ Միւմթազ պէյ Վեհ. Սուլթանին բարձր գոհունակութիւնը արժանացաւ, Կայս. զինուորներուն ձիրան պէտքեր հայթայթելու մասին տարած ջանքերուն համար։

ԲԱԲԻԶԻ Օսմ. դեսպան Միւնիր փաշա որ արձակուրդով Պոլիս կը գտնուի, երկու շաբաթէն իր պաշտօնատեղին պիտի մեկնի։

ՆՈՐ ԿԵԴՐ. ԲԱՆՏՂ. — Պոլսոյ մէջ նոր կեդր. բանտին չինութիւնը պիտի սկսի մօտերս։ Այս առթիւ հրաման տրուեցաւ նահանգները իրենց բաժին ինկած գումարները ղրկել։

ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐԻ կանոնագրին բարեփոխութեան յանձնաժողովը առջի օր դարձեալ գումարուեցաւ։ Նոյն յանձնաժողովին անդամ կարգուած է նաեւ Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան։

ՌՈՒՍ ՎԻՐԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ի նպաստ կազմուած Ցանձնաժողովը իր առաջին նիստը գումարեց դեսպանատան մէջ, դեսպան Մ. Զինովիէվի նախագահութեամբ։ Մ. Զինովիէվ խօսեցաւ նպատակին վրայ։ Ցանձնաժողովը ինքն իր մէջ հաւաքեց չուրջ 14000 ֆրանք։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ կանոնագիրը վերաքննող յանձնաժողովը իր պաշտօնը աւարտեց։ Պատրաստուած կանոնագիրը պիտի քննէ Պետական Խորհուրդը։

ԻԶՄԻՐԻ ճարտարարուեստական և առեւտրական ցուցահանդէսին Ցանձնաժողովը մօտերս պիտի սկսի վկայագիրներ բաժնել արժանաւոր ցուցադրողներուն։

ԲԻՒՐՈՅԿ Կ'ՈՒԶՈՒԻ.— Օսմ. Կայսրութեան Առողջապահական Վարչութիւնը մրցում մը բացած է, հինգ բժիշկներ առնելու համար իր վարչութեան մէջ։ Մրցումը պիտի կատարուի առաջիկայ Օգոստոս 11ին (Ն. Տ.)։ Փափաքող բժիշկները կրնան դիմել նոյն Վարչութեան, և մանրամասն տեղեկանալ մրցումին պարագաներուն։

ՆՈՎԷԼԼԻ.— Իտալացի աշխարհահռչակ ախ դերասանը որ դեռ քանի մը չաբաթ առաջ ծափահարուեցաւ Պոլսոյ բեմին վրայ, ցաւալի արկածի մը ենթարկուեցաւ Ֆիորէնցայի մէջ։ Վենետիկի Վաճառականը, իր բեմական գլուխ գործոցը, կը ներկայացնէր, երբ սահելով ինկաւ և իր կողոսկրներէ մէկ քանին խորտակուեցան։

ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐ.— Այսօր Պոլիս կը ժամանէ Արկոնոթ չոգենաւը՝ 125 զբօսաշրջիկներով։ Վաղը պիտի մեկնի դէպի Հայֆա, Եաֆա, Բոս-Սայիտ, Աղեքսանդրիա, Մալթա և Մարսիլիա։

ԶՈՐԵՊԱՆՆԵՐԸ.—Պետական Խորհուրդին որոշումով, նահանգները երթեւեկող ջրերպանները և սայլապանները պարտաւոր են անցագիր առնել և երաշխաւորութիւն տալ։ Այդ անցագրերը 6 ամիսը անգամ մը վիզէ պիտի ըլլան։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԵԾ-ԿՂԶԻ ՀՐԴԵՀԸ.—Երէկ գրած էինք թէ հրդեհ ծագած էր Մեծ-Կղզի, Մաճառ փողոց։ Հրդեհը ծագեցաւ Մ. Հէլպիկի տունէն և տիրող հովին սաստկութենէն անմիջապէս տարածուեցաւ։ Այրեցան ամէնքը 13 փայտաշէն մեծ տուներ, որոնք կը վերաբերէին Մ. Մ. Թուլպինի, Բօրբիի, Իպրահիմ Սարիմ պէյի, Բոհէնի, Կրանթէի և ուրիշներու։ Կալիբսօ պանդոկը ամբողջովին այրեցաւ, իսկ Ճաքօմօ պանդոկը և ուրիշ տուն մը վնասուեցան։ Մ. Քասթէլլիի քարուկիր տունը փլցուեցաւ բոցերուն առաջքը առնելու համար։ Ամէն կողմէ մեծ ջանքեր եղան հրդեհը մարելու և Մախսուսէի չոգենաւով ջրհաններ հասան։ Ընդհ. վնասը կը հաշուի 15,000 ոսկի, որու մեծագոյն մասը կը պատկանի Ապահովագրական Ընկերութեանց։

ՈՍՏԻԿԱՆ ՄԸ.— Պետական Խորհուրդին նախնական դատարանը մարտ 11ին պիտի դատէ ոստիկանութենէ վերտրուած Մէհմէտ Շիւքրի էֆ.ն որ քանի մը ուղեւորներէ դրամ առած ըլլալու յանցանքով ամբաստանուած է։ Դատարանը նկատելով որ այդ անձին ո՛ւր գտնուիլը յայտնի չէ, հրապարակաւ հրաւէր կը կարդայ անոր, որոշեալ օրը ներկայ գտնուելու, վասն զի հակառակ պարագային ի բացակայութեան պիտի դատուի։

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱԾ.—Շիրքէթի 19 թիւ չոգենաւը, առջի իրիկուն ժամ 10½ին, Սկիւտար երթալու համար երբ Շէմսի Փաշայի առջեւէն կ'անցնէր, զարկաւ նաւակի մը, որուն մէջ կը գտնուէին 5 հոգի։ Նաւակը խորտակուեցաւ և ամէնքն ալ ծովը ինկան։ Սկիւտարի հրամանատար Ալի Շամիլ փաշա, որ այդ միջոցին նաւակով Սկիւտար կ'երթար, արկածին վայրը փութաց և ամէնքն ալ ազատեց։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն հեռագրական գործակալութեանց կողմէ մեզի հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲԱՐԻԶ, 11 Մարտ.— Ճարոնական նաւախումբը երէկ առտու Նորէն ռմբակոծեց Բորթ-Արթուրը։

—Նակազաքիէ հասած հեռագիր մը կը հաստատէ թէ, 200,000 ճարոնցի մեկնած են Ճարոնէ՝ Քորէա և Մանչուրիա ցամաք ելնելու համար։

—Ռուս սպայակոյսը կը հերքէ երէկուան այն լուրը թէ, ծովային ճակատամարտ մը տեղի ունեցած է Ռուսիոյ և Ճարոնի նաւախումբերուն միջև Վլատիվոսթոքէն դուրս։

Մեծ Պահոց առթիւ կը յանձնարարուի

ԿԵԱՆՔԸ ՍՈՒՆՑ ՀԱԻԱՏՔԻ

ՔԱՐՈԶԱԳԻՐՔԸ
ԴՐԵՑ
ՆԵՐՄՈՒՏ ՎՐԴ. ԳԱՆԻԷԼԵԱՆ

Կեդրոնատեղին է Պալենց Դրատունը։ Կը գտնուի նաև բոլոր Հայ գրավաճառներուն քով։ Գին 5 դահեկան։

ՍԱԿԱՐԱՆ

Բոլոր Արժէթուղթերուն մէջ միայն Օսմանեան թուղթերը բարձրութեան հակամէտ են և հաստատ կը ռնուին թէ՛ հոս և թէ օտար Սակարաններուն մէջ։ Թէև առաջուան չափ ոգեւորութեամբ գործառնութիւն տեղի չունենար հիմա, սակայն թէ՛ Օսմանեան Քոնսոլիտ և թէ՛ Երկաթուղի բաւական գնուեցան կանխիկ ասկէ առաջ չանգործողներու կողմէ։

—Ճարոնականը մէկ միութիւն ինկած է, իսկ ռուսականը 40 սանթիմ վրայ դրած է, ինչպէս որ կը տեսնուի մեր հետեւեալ սակարանական թուանշաններու ցանկէն։

—Հելլենական «Լաւրիոմ» հանքային պարտատոմսերը, որ անցեալ չաբթու 54 ֆրանք կ'արժէր, այսօր 60 ֆրանքի կը գնեն Սակարանին մէջ։

ՄԻՀՐԴԱՏ ՀԱՑԿԱԶՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

Փետրուար 27/11 Մարտ 1904

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ	
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	86.26
Ամէնէն բարձր գինը	86.27
» վար գինը	86.05
ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ	
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	113.87
Երէկուան բարձր գինը	114.—
» վար »	113.—
Քարաի	505.
Քրէտի Ֆոնսիէ Լիմիթէտէն	282.—
Պանք Նաս. Կրէս.	429.
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	5.85
Ռուսական	92.90
Ճարոնական	64.50
Բէյթի պարտաթուղթ Ֆրանք	345.
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	10.85
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.65
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ	
Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն	ղ. փր.
Մէճիտիէ արծաթ	108.15
Անգլիական ոսկի	110.02
Ֆրանսական ոսկի	87.14
Քրիմիից	51.02
Նոր մէճիտիէ	104.35
Բօլ	90.10
Բաւպի թղթադրամ	8.62
Լոնտոն 3 ամիս	110.20
Բարիզ »	22.65

„ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԹՈՐԹՕՆԸ 25

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ՎԷՊ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ — Թարգմանիչ
ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ — ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԿՈՅՍԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

Երբ սեղանէն ելլելու կը պատրաստուէին, Էռնէսդինի հայրը իր կնոջը դառնալով,

—Մաթի՛լտ, ըսաւ, Լէօնը լուր տուա՞ւ ջեղի որ այս իրիկուն ճաշի չպիտի գայ։

—Լէօնին երե՞սը ով է տեսեր, պատասխանեց տիկին Լիւսրոլ ցրտութեամբ։ Անոր ո՛ւր երթալը կամ ինչ ընելը իրմէ զատ մարդ չի գիտեր։ Տարակոյս չկայ որ բարեկամներու հետ զուարճանալու գացած է նորէն։

Տիկին Լիւսրոլ իր սենեակը քաշուեցաւ կրկին։

Մինակ մնալու անդիմադրելի տենչ մը գրաւած էր իր հոգին։

—Բայց տարօրինակ բան է աս, կ'ըսէր միտ ինքնիրեն, գիտեմ թէ տղայութիւն է ըրածս, բայց ինչ ընեմ, միտ նոյն գաղափարը կը հալածէ զիս։ Միտ նոյն առոյգ ու ժպտուն երիտասարդն է որ աչքիս առջև կը կանգնի գրաւիչ պատկերի մը պէս։

Հէք կինը գրադարանին մօտեցաւ և ճամբորդութիւններու և արկածներու խիստ չահեկան վէպ մը առաւ։ Բայց հաղիւ թէ քանի մը տող կարդացած էր, և ահա մէկդի նետեց սրտնեղութեամբ։

Կամաց կամաց թուլութիւն մը պատեց ուղեղը, գլուխը կուրծքին վրայ ծռեցաւ և խորունկ երազանքի մը մէջ թաղուեցաւ անգիտաբար։

Երեք ժամի չափ տեւեց այս վիճակը, ուր զանազան ցնորական երեւոյթներ տարօրինակ յաջորդականութեամբ մը եկան անոր հոգին վրդովելու։

Ժամացոյցին թունդ հնչիւնը միայն կրցաւ սթափեցնել զայն իր խոր թմբիրէն, ու պահ մը ետքը անկողինին յանձնեց ինքզինքը, քունին մէջ գրտնելու համար մտքին հանդարտութիւնն ու կազդոյրը։

Բայց ի զուր փորձեց քնանալ, աչքերը փակելով և գլուխը բարձերուն տակ խոթելով։ Քունը անսովոր յամառութեամբ մը չէր գար գոցել իր արտեւանունքը, և նոյն տեսիլքը միտ կը շարունակուէր աչքերուն առջեւ։

Այս հոգեկան սուր տագնապը մինչեւ առտու տեւեց, և լոյսը ճեղքուելուն հետ միայն կարելի եղաւ քիչ մը մրափել։

Հետեւեալ օրը թէեւ քիչ մը հանդարտութիւն մտաւ Էռնէսդինի մօր մտքին մէջ, բայց միտ տարտամ հետք մը կը մնար առջի օրուան տրտում յիշատակէն։

Նախաճաշէն ետքը, երբ աղջկանը հետ մինակ մնաց,

—Օրիորդ Պլանշառ Ֆրբ պիտի գայ հոս, հարցուց։

—Չեմ գիտեր, մա՛յր, պատասխանեց Էռնէսդին. անցեալ հինգշաբթի հոս էր։ Բաւ որ ձեռքը շատ գործ ունի, և չի կրնար ամէն ատեն դուրս ելլել։

—Բայց ես անպատճառ տեսնել կ'ուզեմ զինքը, պոռաց տիկին Լիւսրոլ ակամայ։

—Եթէ չատ ստիպողական է, վաղն առտու նամակ մը կը գրեմ և հոս կը հրաւիրեմ։

—Չէ՛, նամակ գրելու հարկ չկայ։ Վաղն առտու ժամը իններն ծառայ մը կը ղրկես և հոս կանչել կուտաս։

Էռնէսդին համակերպեցաւ, բայց առանց հասկնալու մօրը այս անսպասելի պահանջին նշանակութիւնը։

Տիկին Լիւսրոլի նպատակը շատ պարզ էր սակայն։

Ազնուական տիկինը, խորապէս ազդուած ըլլալով այն ուշագրաւ նմանութենէն, որ կար իր ամուսնոյն և Բիէռի միջեւ, միտքը դրած էր գիտնալ թէ ո՞վ էր այդ երիտասարդը, և թէ ինչ յարաբերութիւն կամ առնչութիւն ունէր Լէոնդինի և անոր պապուն հետ։

8.

Մաթիլտ Ֆռանժի շատ պզտիկ տարիքի մէջ կորսնցուցած էր իր մայրը, և մինաւորիկ մեծցած էր իր հօրը հետ, որ շատ խրոխտ, ցրտաբարոյ և ինքնահաւան մարդ մըն էր։

Մաթիլտի մանկութիւնը շատ տխուր չրջան մը եղած էր, որովհետեւ դժբախտ աղջիկը ո՛չ միայն կանուխէն չէր վայելած մայրենի կաթոգին սէր և հոգածութիւն, այլեւ իր հօր կամապաշտ և խստասիրտ բնաւորութեան պատճառաւ, երբեք առիթ չէր ունեցած թեւ տալու իր նորաբողբոջ սրբոտին թռիչներուն։

Նորատի աղջիկը, ծնողական գորովանքէ զրկուած այսպէս, ստիպուեցաւ ուրեմն ինքնամփոփ և զգուշաւոր կեանք մը վարելու, և հաճոյք մը նըկատեց սիրել ծաղիկներն ու թռչունները, որոնց խնամածութեան մէջ կը կարծէր գտնել իր սիրակարօտ սրտին գոհացումը։

Իր հայրը՝ Ֆռանժի՝ հարուստ մէկը չէր։

Համեստ եկամուտ մը ունէր իր հօրենական ստացուածքներէն, և այդ եկամուտով կ'ապրէր ամենամեծ խնայողութիւններով։

Այդ կալուածները քսան տարիէ ի վեր նորոգութեան երես չէին տեսած։

Անոնց շատ մը մասերը փլած, քայքայուած էին բոլորովին, և Մաթիլտի հայրը ո՛ և է միջոց չէր կրցած գտնել զանոնք վերականգնելու համար։

(Շարունակելի)

հատին, «կը ջեռնուն» Պոզոս Առաքելին ըսածին պէս, և ոտքերնին առաջ չեն դներ մինչեւ որ դրամին վրայ չկոխեն։ Այս է իրենց զարգացումը։ Դասաւորակութիւնը ճիր ըսա. իրենց թէ ամուսնութիւնները պէտք է դրամով կատարուին։ Իրենց ուսած մը անասնագիտութիւնը իր էջերը յատկացուցած էր գլուխի մը, որուն մէջ պարզուէր դրամաժիսի վարդապետութիւնը։ Ինչը բնական պէտք մըն է այր էակին համար, որ կը սկսի անոր հետամուտ ըլլալ արբունքի ժամանակուն պէս. բայց կենդանական կիրքը խկոյն տեղի կուտայ բարոյական և հոգեւոր համակրութեան մը, և երկու բանականութիւններու չօչափումէն, և երկու սիրող սրտերու յարկցութենէն կը ծնի ճշմարիտ ամուսնական գորովը համեստութեան, հնազանդութեան և յարգանքի փոխադարձ զգացումներով, և այս կնանքը կը չարունակէ մինչեւ խոր ծերութիւն, զաւակներու, թոռներու, սաացմամբ օրհնուած, բեղնաւորուած։ Ուր է հոս դրամը, կոչտ պայմանը դրամաժիսին, ճշմարիտ սէրը սառեցնող այդ պաղութիւնը, որմէ ախորժ կը զգան մեր երիտասարդները։

Դրամաժիսը երբեք պարտաւորիչ ընկերային կարգադրութիւն մը եղած չէ, բաց ի ընականաբար այն օրինաւոր ժառանգութենէն որ կը վիճակի կնոջ մը իր ընտանիքէն։ Արուեստական կարգադրութիւն մըն է, հարուստ ընտանիքներու սովորութենէն հետզհետէ միջնակարգ դասակարգին ալ փոխանցուած։ Հարուստներուն մէջ սխալ հասկցուած կանոն մը յոռի բարքի մը փոխուած է ընդհանրապէս։ Իրենց աւելորդ դրամին ուժով իրենց աղջիկներուն անաչխատ կեանք մը հայթայթելու համար անոնց գացած նոր տուներուն մէջ, հարուստ աներներ իրենց փեսային դրամ տուեր են պայման դնելով որ իրենց աղջիկը կաթ չտայ, կերակուր չեփէ, ծառայ ունենայ, և այլն։ Այսպէս պատասխանատուութիւնը հարուստներուն կը վերաբերի. արդէն սա՛ հարուստները գէշ բաներու ալ չատ գտնուած եղած են եթէ երբեք օգտակար ալ եղած են բարեգործութիւններու մասին։ Այդ յոռի սովորութեան հետեւանքները չատցան դասակարգէ դասակարգ, և ատոնց մը նոյն իսկ գաւառներուն մէջ ալ ծայր տուաւ այդ վատթար սովորութիւնը, բայց բարեբախտաբար քիչ տեւեց, և այսօր չենք կարծեր որ ամուսնութեանց պայման ըլլայ հոն դրամաժիսը։

Առանց դրամաժիսի ամուսնացողները չեն ապրիր միթէ։ Պիտի առարկէք թէ ընտանեկան ծախքերը չատցած են։ Բայց թոթափեցէք աւելորդ զարդարանքները, թո՛ղ մայրը ի՛նք կարէ տայ իր զաւկին, թո՛ղ ինք անտեսէ իր ընտանեկան գործերը, և բաւական համարի դուրսէն համեստ ոգեկոչութիւն մը։ Այդ առարկութիւնը բոլորովին աւելորդ է և անզօր. յաճախ մեր կարտութիւնն է որ դրամով բարքի փնտրուել կուտայ մեզի. եթէ միջնակարգ դասակարգէն համեստ աղջիկ մը ընտրես քեզ կին, առանց դրամի, անկիա քեզմէ սանտո՛ւ պիտի պահանջէ, ծառանե՞ր պիտի պահանջէ։ Ո՛չ։ Ուրեմն դուն հիմակու